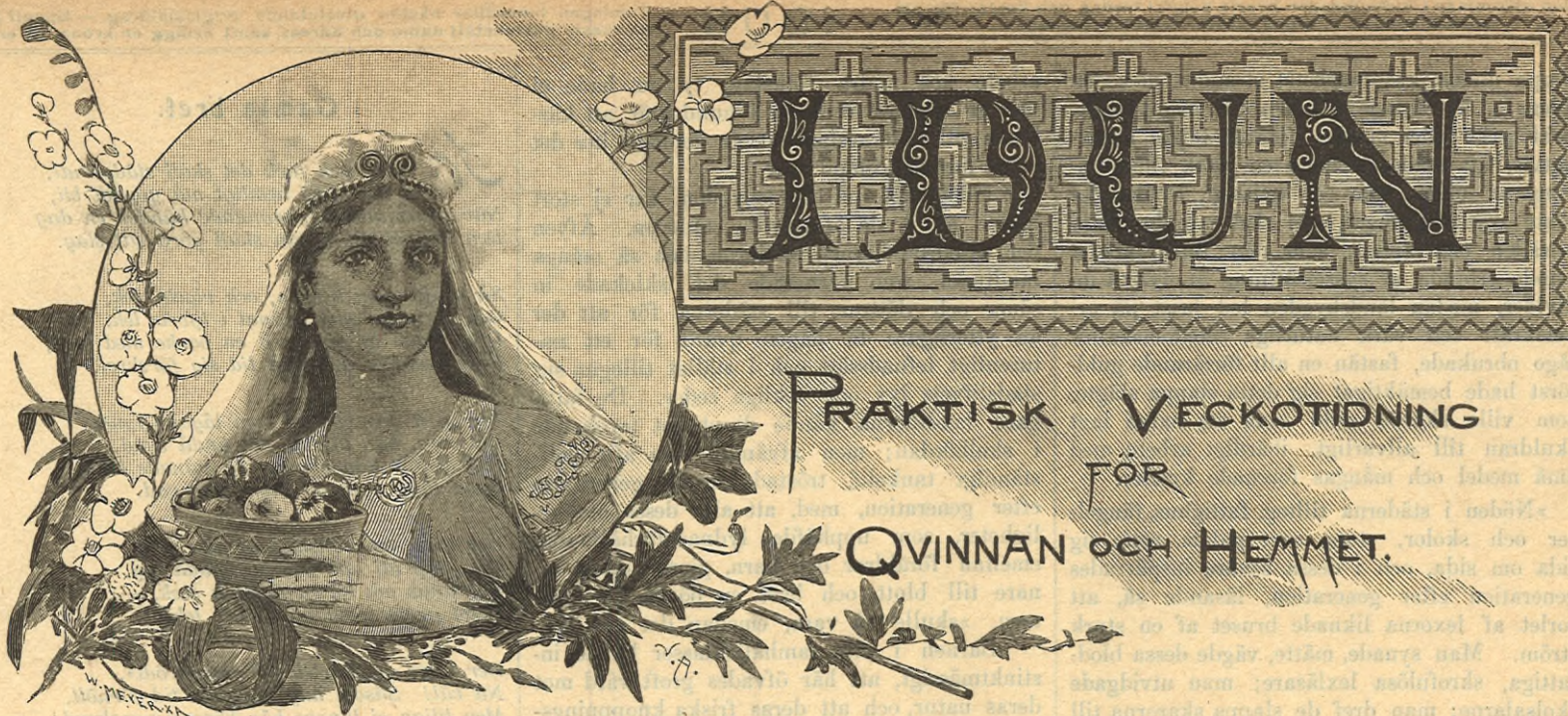

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DUNN
PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
QVINNAN OCH HEMMET.

N:r 27.

Fredagen den 5 juli 1889.

2:dra årg.

<p>Byrå: Klarabergsgatan 54, en tr. Annonspris: 25 öre pr petitrad (= 10 stafvelser).</p>	<p>Tidningen kostar endast 1 krona för kvartalet. postarvodet inberäknadt. Ingen lösnummerförsäljning.</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 10—11. Allm. Telef. 61 47.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Infaller helgdag på fredagen, ut- gifves tidningen näst föreg. eller nästfölj. söckendag.</p>	<p>Prenumeration sker: I landsorten: å postanstalterna. I Stockholm: hos redaktionen, å Stads- postens hufvudkontor, i boklädorna samt å tidningskontoren</p>
--	---	--	---	--

O, sommarhem! Gif ros på kind,
 åt mattad håg gif nya krafter
 med skogens doft, med solvarm vind,
 med dina dolda läkdomssafter!

Frith. Grafström.

Ett underbart land.

Fragment ur en otryckt reseskildring, skänkt åt

Ave.

III.

Ur slagordet: *Kunskap är makt* uppsköt, likt ett frodigt ogräs, begäret att medels tom lexläsning höja sig öfver sina medmeniskor och förvärfva sig ett slags herradöme öfver dem, som lärt sig färre lexor, och så fann man upp något, som ni, en främling, lär hålla för en ren omöjlighet; men ni kan tro mig, att det egt rum här hos oss. Barnen skulle nämligen på vissa tider offentligen utfrågas och frampladdra för dem formulerade och inlärdas svar på likaledes inlärdas frågor.»

»Ja, det var ju helt enkelt examen,» svarade jag.

»Jaså, ni känner vår äldre kulturhistoria,» sade gubben, »men det torde dock vara er obekant, att de barn, som tycktes ha tillagnat sig något af den minneskunskap, hvilken ju, enligt den tidens åsigt, skulle gälla för en *ovärderlig skatt*, till på köpet fingo offentligt beröm och belöningar i kontanter eller varor.»

»Kallade ni det ej premier?» frågade jag.

»Jo, så hette det; jag hade för tillfället glömt det främmande ordet, men saken var ju, att man betalade barn och ungdom för det de emottagit och behållit något af det man proppat i dem. Man tyckes i alla fall haft ringa tro på den lyckliggörande förmågan af denna andliga väggkost. Känner man något till den menliga naturen i allmänhet och barnens i synnerhet, så är det lätt att förstå, hur lögn, hyckleri, djerfhet och sjelfviskhet skulle gro och utvecklas vid denna träftäfling, der den öfvade pratmakarens minnesglosor förveklades med tankeförmåga, och

der den blyge och försagde hölls för att vara dum och okunnig.

»Likt den ur trollägget utkläckta lindormen växte detta system och omslöt snart vårt folk med sina ringar. Allt flere och flere ämnen kommo till, då man märkte, att de portioner, som först föreskrefvos, ej lyckades göra släppet bättre; och för att äfven barnen i de större skolorna skulle hinna med dem alla, innan »de blefvo för stora att läsa», måste ännu en klass menniskor prepareras för att forma till de små barnen, och då man fått sådana formningsanstalter för fem- och sexåringar, tyckte man, att det skulle vara förträffligt, om äfven två-, tre- och fyraåringarne kunde förberedas för kommande lexproppningar. Då sattes kronan på verket genom att hvarje dag skicka sådana små barn från hemmet för att handhafvas af främmande kvinnor och komma i beröring med främmande barn, utan hänsyn till hvilka oseder, som dermed kunde forplantas från det ena barnet till det andra eller att barnens föräldrar sveko sina naturliga pligter mot de små.

»Slagordet: *Kunskap är makt*, hade gifvit ny lifskraft åt det från barbariets och trållivets dagar härstammande föraktet för allt kroppsarbete, och tusentals föräldrar underkastade sig försakelser och uppoffringar, värda en bättre sak, blott för att hålla barnen till boken, ända tills de blefvo sexton, aderton, tjugu år, ja, somliga ännu längre.

»Den rådande föreställningen, att undervisningens höga, ädla konst kunde läras på samma sätt, som man lär sig vefva ett positiv eller rabbla upp multiplikationstabellen, dref ett ofantligt antal unga menniskor till att låta preparera sig till undervisare, och man var så förblindad, att man å ena sidan fann detta vara för mer än att lära sig ett yrke, medan man å andra sidan höll till godo med

unga, oupplysta flickor och ynglingar till att handleda barn på denna underliga kunskapsbana. De måtte väl kunna hålla i boken, samt tillhålla lärjungarne att lära rätt utantill, tyckte man.»

»Ja, men, min herre, en systematisk undervisning, börjande i lekskolan, fortsatt genom småskolan och så hela vägen upp-före, *måste* bära synliga frukter i folkets lif,» sade jag med eftertryck, då den gamle försjönk i en tystnad, som tycktes vara framkallad af sorg eller vemod.»

»Helt säkert bar det frukt, bitter frukt, detta sätt att våldföra både naturliga anlag och rättskänslan,» sade den gamle tungt; »men vi skola ej nu längre sysselsätta oss med detta ämne. Aftonsysslorna kalla ungdomen hvar till sitt; men i morgon vid samma tid samlas vi åter, och då skall jag fortsätta min kultur-skildring.»

* * *

»Det var om frukterna af vår forna onaturliga folkundervisning, som jag nu skulle tala,» började den gamle, då vi nästa afton samlades kring honom. »Redan i går antyde jag, att en af dessa frukter var förakt och motvilja för kroppsarbete. Detta förakt yttrade sig ingalunda i ord; tvärt om blef det en modesak, att i verser, festtal och skrifter tala i höga toner om »arbetets ära, arbetets ädle riddare» och allt hvad högräfvande man eljes kunde hitta på för att hålla kroppsarbetarne vid någorlunda godt lynne, medan man sjelf skydde kroppsarbetet. Hvarje plats, var den än så tarflig som våra dagars vaktmästaresysslor, så själlös och bunden, som nutidens bodkassörers, så nervspännande, som telefonisternas, söktes af hundratals af den tidens unga män och kvinnor; och blott i yttersta nödfall, då hvarje hopp om att

slippa undan kroppsarbetet strandat, gick den tidens s. k. bildade ungdom till något praktiskt yrke eller syssla. Häraf följde naturligtvis, att städernaingo en stark tillströmning af unga män och kvinnor, hvilka der sökte sysselsättningar som skrifvare, handelsbiträden och annat, som den tidens städer kunde erbjuda af sysselsättning åt dylika individer, medan landsbygden led brist på arbetskraft och våra naturliga rikedomskällor lågo obrukade, fastän en allt förtärande guldörst hade bemäktigat sig detta slappa slägte, som ville skörda guld utan att hafva lagt skuldran till allvarligt, ihärdigt arbete med små medel och många förenade krafter.

»Nöden i städerna tilltog, fattighus, fängelser och skolor, stora som palats, reste sig sida om sida, och i dessa senare inspärrades generation efter generation, läsande så, att sorlet af lexorna liknade brusset af en stark ström. Man synade, mätte, vägde dessa blodfattiga, skrofulösa lexläsare; man utvidgade skolsalarne; man dref de slappa skarorna till gymnastiken; man skref böcker för att lära barn leka; man gaf dem hvarje år fria så länge, att de hunno glömma det allra mesta af den inpluggade lärdomen; och man examinerade och premiebelönade, relegerade och — konstaterade en öfver allt tilltagande råhet och själfsväld hos ungdomen.

»Tänk eder så, unge främpling, hvilket lif der måste föras, hvilka mer eller mindre hemliga oseder der måste öfvas bland dessa från alla slags hem sammanrafasade och sammanpackade lexläsare! Efter det två slägtled genomgått dessa anstalter, var föräldramyndigheten nästan utplånad; de voro få, som då mera gittade att upptukta och uppfostra sina barn. Skolorna skulle ju ha dem, der föreskrefs, hvad barnen skulle göra, och skolorna behöllo dem under hela den tid, då verkligt arbete, andligt som kroppsligt, skall läras, viljan riktas och stärkas samt hela karaktären bildas, och hvarje försök från föräldrarnes sida att gripa in i barnens dagliga lif afvisades med svaret: »Vi ha lexor att lära till i morgon.»

»Att ett i själfsväld, råhet och s. k. skolstraff uppvuxet slägte ej kan ha någon synnerlig arbetsdrift eller arbetskraft, är ju nu tydligt för alla. Men i den tiden var man, tack vare hela detta olyckliga undervisningssystem, i allmänhet blind för sammanhanget emellan orsaker och verkningar. Alla familjer förmådde dock ej låta sina barn gå igenom de läroverk, som då genom ett slags betygs utfärdande liksom gåfvo ungdomen en laglig rättighet att flockas på alla sådana banor, der ej kroppsarbete då förekom. Många måste verkligen bita i det då så surt vordna helsoäplet; men när man i våra häfder läser eller hör förtäljas om den underliga blandning af fängelselif och otygladt själfsväld, under hvilket ungdomen uppväxte, blir det oss klart, att dessa unga dagdrifvare ej utan stor motvilja böjde sina slappa, slankiga lemmar till styft dagsarbete. Derför utmärkes också vår kulturhistoria från denna tid genom en beständig slitning emellan arbetsgifvare och arbetstagare samt af våldsamma agitationer, utgångna från den då varande stora skaran af urspårade existenser, som i sådant sökte sysselsättning eller utkomst. Nu var det kroppsarbetarne, som i höga toner, men föga harmoniskt, varierade temat: »Arbetets ära», medan de af alla krafter sträfvade att drifva sina barn in på andra banor, när de ej rent af skickade dem ur landet för att söka mera guld för mindre

arbete hos andra folkslag, ty nu hade vi läst så mycket af lexor i hundra år, att kärleken till fäderneslandet var domnad hos det stora flertalet bland oss.

»Tillståndet på landsbygden var ej stort bättre än i de öfverfyllda städerna. Äfven der tillhörde barnen skolorna, och så många landtmän, som förmådde det, skickade in söner och döttrar till städerna för att der än ytterligare få hågen qväfd för ett naturenligt lefnads sätt och i stället tillägna sig stadslifvets lyx och vekliga seder. De fattigare landtborna kände djupt det tryckande i skolbördan; men afvänjda från allt sjelfständigt tankelif, tröstade de sig, generation efter generation, med, att alla dessa onaturligheter, som upphäfde lydnadsförhållandet emellan föräldrar och barn, gjorde dessa senare till blott och bart en börda för hemmen, »skulle så vara, emedan det var så».

»Barnen i alla samhällsklasser kände instinktmissigt, att här öfvades groft våld mot deras natur, och att deras friska knoppningstid ödelades, och de flesta barn visste, att der hos föräldrarne ej fans någon varmare kärlek till ett kunskapsväsen, som ej satte större frukter, än att hundratals ynglingar och flickor stodo hjälp- och redlösa, då lefnadsbana skulle väljas; derför blef det allt mer och mer vanligt, att barnen blott läste för examen för att slippa stryk, för att möjligen få — hur sade ni? — jäså, premie; med ett ord, blott för skolan, hvilken hvarken af ungdomen eller de äldre sattes i förbindelse med lifvets kraf.

»Ehuru motvilligt, måste våra förfäder ändtligen öppet medgifva, att de väntade frukterna af denna plantering blifvit sodomsäpplen, och att krattning, vattning och blomsterdekorationer kring denna ej tjenade till annat, än att göra saken värre. I stället för den emotsedda bildningen hade här kommit en så cynisk råhet, att ni, unge främpling, skulle gripas af skam och blygsel, i fall ni i våra bibliotek sågo de exemplar af böcker, som blifvit förvarade, böcker, skrifna af unga kvinnor och ynglingar, hvilka då, i dessa det moraliska förfallets dagar, voro tongifvande inom litteraturen. Njutningslustan, sjelfvissheten — den kallades då »personlighetsprincipen» — slutade ej sällan med brott mot eganderätten, ännu oftare med själfmord. Antalet af äktenskap förminska-des i samma mån, som lättfärdigheten mera fräckt framträdde, och fordringarne på lifvet samt begäret efter lyx tilltogo, och rik som fattig, kvinna som man bäfvade till baka för att ingå äktenskap under förhållanden, då det, som skulle utgöra äktenskapets högsta sällhet, barnen, måste synas som en tung börda — dyra skolböcker, om ej något ännu tyngre.

»Hvad som vidare utvecklades ur denna uppfattning, att barn voro en börda för äkta makar, är allt för ohyggligt att beröra; men jag tror, att just dessa under vetenskapens mask offentligt framställda förslag till brott ryckte våra förfäder ur drömmen om välsignelsen af ett kunskapsväsen utan uppfostrande kraft och med konsekvenser rakt stridande mot andan i vår religion, ty just vid i fråga varande tidpunkt började starka röster höja sig för en naturlig, uppfostrande undervisning med rot och fäste i hemmets lif.

»Intresserar det er, unge främpling, att höra något om nutidsförhållandena på vår ö, så besök mig i morgon; då är jag ledig. Ungdomen här har då ett fält rotfrukter att rensa.»

Gamla bref.

*Ku lådor och fack det skall städas uti,
Att ingenting hemligt må yppadt bli,
När snart under främmande händer en dag
Den knäppande rigeln skall göra sitt slag.*

*Så hvälfde sig tanken, och rigeln vek,
Och mannen, som gränat i lifvets lek,
Drog fram ur sin byrå en packe med bref,
Som hvarje från olika tid sig förskref.*

*Att offra dem genast som lågans synd,
Det vore, han tänkte, väl ändå synd,
Och derför han öppnar de gulnade blad
Samt läser igenom ånyo hear rad.*

*Der talas om vänskap af alla slag,
Om hjälp uti nöd och om glada lag,
Der talas om löften förutan seek, —
Hvad grym ironi utaf ödets lek!*

*Der talas om kärlek på »rosenrödt».
Nå väl! Såsom ung man sin tid förnött.
Men liljan ej längre bär högsommarskrud;
Hon bröts för en annan, hans drömde brud.*

*Der nämnes om tårar i ett också,
Som fallit så tunga från ögon blå;
— En ryckning på axeln helt rätt och slätt,
En eröfring gör's ju så fastigt lätt.*

*Men plötsligen blekna den gamles drag,
Ett minne bröt fram från hans barndomsdag;
Den darrande handen förräder så väl,
Att nu var det något, som trängt till hans själ.*

*»Var flitig, min gosse, min stolthet blif
Och invig åt kunskap och dygd ditt lif!
Mitt lefvernes ära det vare din bragd,
I manliga, hugstora handlingar lagd.»*

*Så orden, och deri en moders själ,
Som lågar af kärlek för sonens väl;
De skrefvos en gång, när med strålande hopp
Han emot parnassen på allvar såg opp.*

*Med skälfoande händer i gula blad,
Med glödande blickar i tårars bad,
Den gamle nu vaknar till lif på nytt,
Ty der fans dock något, som ej förflytt.*

*Hur likgiltig ofta må hända du blef
För minnen från fordom och gutnade bref,
Ett minne dock aldrig förgäta du kan,
Den bön för ditt väl en gång moderligt brann.*

*I lifvet ditt vakande samvetes röst,
En solglimt ännu uti åldringens bröst,
Dess stämna ej tiden att tysta förmår,
Ty bortom dess gränser den före dig när.*

Klippans son.

En lektion.

Fru Isabella von B. satt i sitt rum med räkningsboken framför sig och räknade tillsammans man veckans utgifter, då det knackade på dörren.

»Stig in!»
»Jaså, är det du, Ernestine? Hvad är det fråga om?»

Det var, som man kunde se, kokerskan, som önskade tala med frun i huset.

»Hvad skola vi ha till middagen i dag, hennes nåd?» frågade hon.

»Har du redan kommit så långt,» svarade doktorn. »Jag kommer strax ned.»

Tjenstflickan blef röd och förlägen och svarade derpå:

»Jag trodde hennes nåd ville hvila i dag för en gång.»

»Hvila? Ernestine? Hvad menar du med det? En god husmor måste vara öfver allt, i synnerhet i köket! Det är inte, för att jag hyser misstro till dig, Ernestine,» fortsatte hon, då hon såg sin kokerskas uppsyn, »tvärt om, jag är mycket nöjd med

dig, utan därför, att det är husmoderns pligt att öfver allt vara den första i sitt hus! Jag håller just på att avsluta veckans räkenskaper. Vi ha varit sparsamma, Ernestine, och som bevis på min tillfredsställelse vill jag vid årets slut lägga 10 kronor till din lön! Det har du väl ingenting emot?»

Kokerskan framstämde en tacksägelse och lemnade rummet, i det hon mumlade:

»Ja, när det hänger i hop på det viset, så får man väl finna sig i, att hon har ögonen i alla krok!»

Så skyndade hon ned i köket.

* * *

Doktor von B. kom hem från sammankomsten först klockan 1 och gick in i matsalen. Han kastade en förnöjd blick omkring sig: allt var ordning och trefnad! Så kom doktorinnan.

»God dag, Isabella,» sade husets herre med ett leende och blickade med välbehag på sin hustru, som var införd en enkel hushållsklädnad.

»God dag, Rudolf,» svarade hon; »var sammankomsten tröttsam?»

»Just inte så farligt. Men låt oss ta plats!»

Så kom tjänarinnan och satte soppan på bordet. Och i samma ögonblick trädde, likaledes genom en sidodörr, det äkta parets enda dotter, den elfvaåriga Cilly, in.

»God dag, far och mor,» helsade hon och satte sig med en vänlig nick till svar med vid bordet.

Sedan doktorn, enligt gammal sed i huset, läst en kort bordsbön, vidtog den enkla, men kraftiga måltiden, som kryddades af muntret samtal. Endast Cilly, hvilkens mun annars ej plögade stå stilla, var tystare än vanligt, och fru Isabella lade snart märke till, att barnets ögon voro röda af gråt. Hon sade emellertid intet, då hon antog, att något förefallit i skolan. Och hon sökte alltid att bespara sin herre och man onyttig föregelse och förtret.

Middagsmåltiden var slut, och doktor v. B. gaf tecken till uppbrott med att låta tjenstflickan bära fram cigarrer. Efter att några gånger ha gått fram och åter i matsalen, brukade han draga sig till baka till sitt rum för att der få sig en middagslur. Cilly följde, på en vink från modern, denna in i hennes boudoir, der fru v. B. tog plats i en lästol vid fönstret, i det hon fattade sin stickning. Så sade hon:

»Nå, Cilly?»

Den vackra flickan rodnade vid dessa ord och tog derefter ur sin klädningsficka långsamt fram ett försegladt kuvert, som hon dröjande räckte åt modern.

Fru Isabellas ansigte blef mycket allvarsamt, då hon läste adressen: »Fru Isabella v. B.», och sade:

»Åter igen ett meddelande från skolan, Cilly? Hvad är nu detta?»

Cilly grep förlägen efter sitt bältspännen, då hon svarade:

»Jo, mor, fröken Möller, vår lärarinna i handarbete, grälade igen, som hon alltid gör, då jag tapade ett par maskor.»

»Verkligen för så litet, Cilly? — Det skulle inte vara vackert af dig, om du dermed sagt en osanning!»

»Ja, det vill säga,» sade Cilly, i det hon rodnade bättrade på sin framställning, »jag hade inte heller gjort min stickning i ordning.»

»Jaså,» och doktorinnan såg upp. »Du var alltså lat?»

Hon öppnade brevet och läste högt:

»Nådig fru! Dess värre har Cilly ej heller till i dag utfört det henne ålagda stickningsarbetet. Då jag förebrädde henne det, svarade hon, att hon inte behöfde lära sig sticka, emedan hon var rik! Denna oskicklighet beder jag eder — o. s. v.

Fredrika Möller.»

Hon såg strängt på Cilly.

»Och det har du sagt, Cilly? Fy, skäms! För det första ber du nu redan i eftermiddag fröken Möller om förlåtelse för ditt oskickliga beteende, och för det andra sticker du nu dubbelt så mycket och visar upp för fröken Möller i morgon! — Jag skall strax skriva till henne om saken! — Tag nu din pall och sätt dig här bredvid mig; jag skall berätta dig en historia.»

Cilly såg bäfvande upp till modern, men glädde sig i sitt inre att ha sluppit ifrån för så godt pris, ty fru Isabella var sträng. Hon lydde i tystnad, och doktorinnan började:

»Det är nu aderton år, sedan en ung flicka af adlig familj plötsligt miste sina föräldrar, hvarför prinsessan S. tog sig henne an och anställde henne som hoffröken, då detta var det bästa sättet att sörja för den stackars flickan. Fadern hade nämligen gjort sig förtjent om regeringen. Den unga flickan hade emellertid liksom du alls ingen håg för handarbeten, hvaremot hon var dugtig att spela piano och talade en utmärkt franska. Prinsessan

S., hvilken var en huslig dam, en sann husmor i ordets bästa bemärkelse, såg snart med sin skarp-synthet, hur det stod till med den nya hoffröken, och beslöt att förbättra henne. — En dag, då bägge sutto i prinsessans boudoir, räckte hon fröken en fin virkning och sade:

»Fröken Bella, jag önskar sända detta mönster till en väninna; hjälp mig att virka af det!»

Den lilla hoffröken blef förfärad, men måste naturligtvis tillstå, att hon icke kunde virka.

Då log prinsessan och sade:

»Hur är det möjligt, Bella? Kan ni inte en gång det? Då får ni verkligen lof att lära er det! — Jag skall om morgnarna skicka er till min kammarfru Zoë, som är ett mönster, hvad qvinligt handarbete angår. — Ser ni, Bella, det är fyra saker, som jag prisar en dam för. För det första: enkelhet! För det andra: skicklighet i alla qvinliga handarbeten, parad med bildning och förstånd! För det tredje: kännedom om hushållsbestyr, utan hvilken vederbörande dams blifvande äkta man blir en mycket olycklig sådan! För det fjärde: sinne för ordning och snygghet!»

»Men, ers höghet,» anmärkte då den dåraktiga Bella, »hvertill har man då tjänstfolket?»

Då såg prinsessan mycket strängt på den unga flickan och svarade:

»Kära Bella, vet man hvart ens öde kan föra en, och om man alltid blir i tillfälle att hålla tjänare? — Ser ni, de högt bildade grekerna måste alla utan undantag lära sig ett yrke. Sokrates var bildhuggare, Kleantes vattendragare, Paulus mattväfvere, Augustus — ty romarne lärde det af grekerna — var snickare på lediga stunder, Marcus Aurelius lärde målarkonsten! — Och hur många prisar finnes det ej, som likaledes följa detta exempel? Och så skulle vi kvinnor lägga händerna i skötet och ingenting utträtta, oakadt det just är kvinnans sanna prydnad att aldrig vara sysslolös? Nej, Bella, lär hvad som nu felas er, så att ni en gång kan bli i stånd att som husmor vara ett mönster för ert tjänstfolk, ej blott i att befälla, utan också som ett exempel af duglighet! — Gud vare med er, mitt kära barn!»

»Och dermed fick jag gå, ty, tänk dig det, Cilly, denna dåraktiga flicka var jag, Isabella von S.! Men lektionen var ej förspild på mig, jag lärde hos Zoë och i köket och var lycklig deröfver, då jag några år senare gifte mig med din far, som den tiden hade ett jembörelsevis anspråklöst embete. Vi äro nämligen alls inte rika, Cilly; det är endast vår sparsamhet, som bidragit till att vi äro välbergade. Tänk noga derpå!

Du kan lätt inse, hvarför jag berättat dig denna historia. Gå nu, och uppfyll för framtiden dina pligter bättre, än du gjort hittills.»

Vid dessa ord sprang Cilly upp, föll med rörelse modern om halsen, kysste henne och sade:

»Älskade mor, hvad du är god, och hvad jag varit vanartigt! Ja, ja, det skall bli på annat sätt och bättre härefter! O, — förlåt mig!»

Fru v. B. log:

»Sjelfkännedom, Cilly, är det första steget till förbättring! Håll ord, och må Gud välsigna dig! Nu är det tid, att du går.»

Hon kysste henne på pannan, och Cilly skyndade under tårar ut.

Fröken Möller klagade efter detta aldrig mer öfver Cilly.

Litet gammalmodigt prat om huslighet.

»All ytterlighet är stäld på gränsen af ett fel.»

Den qvinliga ungdomens husliga uppfostran har på de senare åren rätt ofta varit föremål för diskussion bland tänkande män och kvinnor, och hvem vill icke i en fråga af så vigtig natur draga sitt strå till stacken, äfven om man befarar, att det kommer att hanna på litteraturens stora sophög.

Hvad man i synnerhet påpekat vid talet om uppfostran är bristen på huslighet, på sinne och håg därför hos nutidens uppväxande kvinnor, och det tycks, som skulle denna kunskapsgrän sakna en god jordmån för att kunna slå ut friska och lifskraftiga skott. Att bearbeta denna jordmån blefve ett arbete icke endast för hemmen, utan äfven af vikt från nationalekonomisk synpunkt i dessa »dåliga

tider», som det heter i tal och skrift, och som med slående exempel kunna bevisas äfven i det dagliga lifvet.

Mången torde erinra sig en tid, då man ej betänkte sig på, ej tvekade i åsigterna, om att huslighet var oundgänglig för den unga qvinnan; man ansåg hennes uppfostran försummad, om deri ej ingick kunskapen om ett hushålls skötande.

Förefinnes ej numera denna nödvändighet?

Få torde härpå ge ett nekande svar, men kanske göra det tillägget, att »husligheten den tiden var en påлага, så absolut, att den ej kunde skjutas åt sidan.»

Det är sant, att, innan den industriella verksamheten nått sin nuvarande utveckling på alla områden, måste de flitiga händerna i hemmet tillverka det, som i dessa tider mången gång köpes så lätt och understundom rätt billigt, men den prisbilligheten är dock ej alltid verklig. Det hemgjorda blir varaktigare, samt ofta ändamålsenligare, och ingen kan motsäga, att billigheten äfven har sin grund i varaktigheten.

En grundsanning, som vi alla erkänna, är att med tiderna vexla åsigterna, och således torde få af det unga släktet inse, att den gamla tiden — den tiden då mormor och mormorsmor lefde — hade sina fördelar framför den nya, d. v. s. om man jämför arbetsamhet, huslighet och enkelhet, och att en återgång till denna tid, med de modifikationer, som tidsförhållandena kräfvat, skulle vara af gagn för upplifvandet af husligheten, som vid emancipationens första skede fick sin knäck — man började ringakta detta arbete inom hemmets krets, och det blef omodernt att vara huslig. En viss ensidighet gjorde sig gällande i den unga flickans uppfostran och kom henne att framför allt annat eftersträfvat bokliga kunskaper och talanger — man skulle bli lärd och artist; men fäfangan, som ofta var den afgörande parten, åstadkom ytlighet och halfhet i allt. Som våra nuvarande flickskolor undergått en genomgripande förändring, bringa de äfven sin undervisning grundligt, systematiskt och ledande till sjelfstudium, då skolans klasser äro genomgångna, men man förebrår skolorna att lemna för liten tid öfrigt till annat arbete i hemmet än lexors inlärande. Är det verkligen så? Jag tror det ej, och det är just med afseende på en dylik beskyllning jag vill påminna om en tid, som hade sunda lefnadsvanor samt i mer än ett afseende sundare åsigt än denna med skäl så kallade »framåtskridandets» tid.

Hvad som först och främst fordom inpräglades och gjordes snart sagt till en trosartikel var att rätt lära sig uppskatta tidens värde, ej vårdslöst behandla, hvad vi böra anse för vår dyrbaraste egendom, och ej slösaktigt använda tiden till förströelser och nöjen. Detta sistnämnda ord har emellertid i vår tid en ofantligt stor betydelse. Barnet skall roas i skolan och utom skolan, och när den unga flickan har kommit ur skolåldern skall hon föras in i en hvirvel af nöjen, som slukar både hennes fysiska och psykiska kraft. På detta område spilles sålunda en dyrbar tid af kvinnans lif och hennes bästa krafter, och just här vid lag skulle en hushållning med det, som glider oss så lätt och skyndsamt ur händerna, kunna åstadkomma storverk, kunna göra den fattige rik, den oförnöjde tillfredsstäld, och ge den tröge tillfälle att utveckla en kraft, som han ej tror sig ega. I stället för dessa ofta återkommande tids- och penningödande förströelser borde man uppsätta ett program, der huslighet och arbetsamhet

upptogo en hufvudsaklig del af de hastigt flyende ungdomsåren.

Huru angelägna borde vi ej vara om att lära barn och ungdom inse det nödvändiga i att nyttja tiden rätt, och att en illa använd dag är något förloradt, som ej kan återköpas. Den hos barn vanliga sorglösheten beräknar ej, att minuter bilda timmar — det måste läras dem med öfvertygelsens språk och exempel, med gamla sanningar, som dock alltid förblifva nya, och som i ett och annat fall kunna uttryckas med de väl kända ordspråken, »tid är pengar» — »morgonstund har guld i mun» — »uppskjut ej till morgondagen, hvad du kan göra i dag», o. s. v.

Att föreslå en inskränkning i det myckna promenandet vore att opponera sig emot en aktad läkarekår. Jag skall därför hålla mig till »gammalmodigt prat» genom att hänvisa till de tider, då de husliga bestyren ansågos så viktiga, att de ej fingo stå till baka för nöjet af en promenad; den blef sedan en rekreation, som uppriskade blodet och återstälde de genom arbetet nedsatta krafterna. Hvilken helsosam rörelse för kroppen ligger dessutom ej i många af de husliga göromålen! Inga promenader ge friskare rosor på kinden, gör kroppens utveckling starkare, sätter lynnet i en gladare skiftning och ger mera jemnmod, hurtighet och spänstighet. »Men hvarifrån få den friska luften», hör jag läsaren misstroget utropa, och då jag ej vill bli honom svaret skyldig, påpekar jag den hänsyn till ventilation, som nu för tiden tages vid alla byggnadsföretag och är en borgen för, att luftvexlingen i rum kan försiggå tidt och ofta, och att således ingen behöfver lida brist på, hvad Skaparen så rikligen gifvit oss för helsans och kroppens sunda utveckling.

Då jag talat om hushållning med tiden, har jag tänkt mig, att de från skolan lediga timmarne genom en ändamålsenligare indelning kunde befrämja husligheten, men troligt nog finna många mödrar en obillighet uti den fordran, att skolflickan äfven skall deltaga i hemmets arbete — »de ha så många lexor» heter det alltid. Men den kontroll, som flickskolorna nu mera äro underkastade, bannlyser ganska strängt öfveranstängning, så att äfven de medelmåttigt begåfvade lärjungarna, hvilka vanligtvis utgöra det största antalet, kunna ha god tid öfrig för litet »stök» i hemmet. Alla veta vi, att vanans makt har ett ofantligt värde öfver oss, och det vore därför nödvändigt att vänja äfven den ännu ej vuxna flickan vid en sysselsättning, som kunde inge henne *håg* och *sinne* för huslighet, lära henne inse, att hon är behöflig i hemmet, att hon kunde underlätta en moders tränga och mången gång tunga omsorger, och att hon kunde bespara föräldrarne mången utgift.

Till hvilken stor nytta skola ej dessa mångfaldiga bestyr blifva för den unga qvinnan vid den ålder, då de öfversvallande känslorna leda hennes fantasi in på områden, som, i strid med det alldagliga lifvets företeelser, göra henne svärmisk, opraktisk och stundom nöjeslysten utan all måtta.

Det vore önskligt, att de »dåliga tiderna» gäfve uppslaget till något godt, och att man i tidsandan, som aldrig undgår att trycka sin stämpel på det uppväxande släktet, spårade större tendens till huslig verksamhet. Låt den unga qvinnan offra sina bästa krafter i hemmet, åt dess arbeten, omsorger och detta mångahanda, som ger henne intresse för det praktiska lifvet, gör henne till en duglig husmor och äntligen lär henne att känna sig

hemmastadd inom ett område, der den mogna qvinnans verksamhet oftast tages i anspråk, och der — ingen kan förneka det — vägen ligger gifven för kvinnor af alla stånd, för den högt begåfvade lika väl som för den i intellektuellt afseende klen utrustade.

För att ej bli missförstådd kan jag ej sluta mitt »gammalmodiga prat» utan att tillägga, att jag ingalunda ringaktar de bokliga studierna. Tvärt om, jag skattar högt den tid, som befrämjar qvinnans intellektuella uppfostran, som låter hennes intelligens få det erkännande, som fordom ej alltid kom henne till del, och som ej lägger hinder i vägen för den kvinna, som söker vetandet i de djupare schakten. Men det är ensidigheter och öfverdrifter, som åstadkomma det skefva i lifvet, hvarför äfven en författare säger, »att all ytterlighet är stäld på gränsen af ett fel».

Det är äfven en orubblig sanning, att qvinnan, på hvilket stadium af bildning hon än står, icke bör lösgöra sig från sina husliga pligter, och, som man äfven här vid lag måste tillämpa den gamla satsen, »ingen regel utan undantag», vill jag till sist framhålla, att det ej är undantagsfallen som böra gifva uppslaget till vårt uppfostringssystem.

H—g.

Från våra badorter.

V.

Mössebergs kallvattenkuranstalt.

AF G—S.

Hedersamt omnämnd vid Iduns 5:te pristäffing.

Från hvilket håll man med jernväg nalkas Falköpings station, fästes uppmärksamheten ovilkorligt af den bergshöjd, som dominerar reser sig öfver den milsvida slätten. Det är Mösseberg, och på dess slutning ligger den mycket besökta badorten, skyddad mot kalla vindar genom bergets sista, omkring två hundra fot brant uppstigande afsats.

Altså: ni anländer till Falköpings station eller Ranten, som den gemenligen kallas, till skilnad från Falköpings stad, hvilken ligger ett stycke derifrån. Vid stationen finna vi »Johan», den gamle Mössebergs-kusken, som tager er sjelf och ert lättare bagage med sig i omnibussen, såvida ni ej föredraga att begagna någon af de väntande droskorna eller ock att gå, ty afståndet är ej längre, än att detta mycket väl låter sig göra på en femton minuter.

Den första till anstalten hörande bygnad, vi träffa på, är den stora villa, som inrymmer restaurationen, der ni kan få tre goda mål mat om dagen för ett pris, varierande mellan 2 kronor och 1,25. »Barn under tolf år erläggas half afgift», är en gammal känd regel, som tillämpas äfven här. Och så gå vi förbi några mindre klädsamma grindar stora vägen rätt upp till badhuset. Nämda väg utgöres af en vacker, tredubbel allé, på hvars sidor synas gröna planer med inströdda träd och buskager, mellan hvilka framtitta täcka villor med verandor och blomstergrupper.

Sjelfva badhuset är en ståtlig, vidsträckt bygnad, hvilken dock genom om- och tillbyggnader fått ett visst pittoreskt utseende. Då vi genom den breda verandan, en ypperlig promenadplats i regnväder, inträda i vestibulen, hafva vi damernas badrum till höger, herrarnes till venster. Lokalerna äro höga, ljusa och luftiga samt innehålla alla möjliga former af bad — ja, det vill säga, man får icke begära att få simma i öppna hafvet, men för resten finnes allt, från en enkel dusch till det mest komplicerade »medikamentösa», kolsyrehaltiga och elektriska bad. Hvad beträffar den med särskilda apparater försedda barnbadafdelningen utgör den småherrs-kapets förtjusning och är särdeles lämplig för behandling af en mängd barnsjukdomar.

En trappa upp äro sällskapsrummen belägna, en större sal och fyra mindre rum, försedda med tidingar, piano, m. m. Säsom betecknande för Mösseberg ber jag er observera, att pianot är placeradt i ett litet, längst bort beläget rum. Och då vi nu kommit in på detta kapitel, skola vi taga plats i

en af de bekväma sofforna eller kanske ännu hellre på den rymliga balkongen och språka litet om sällskapslifvet här. Den, som utan att känna till förhållandet, kommer till denna plats för att här, liksom vid de flesta andra badorter, fortsätta vinterns lustbarheter under något förändrad form och kryddade af nyhetens behag, blir bittert besviken i sina förhoppningar. Ingen musik, utom möjligen vid pianot der inne i hörnet, ej en aning om dans, inga picnics, kostymeringar, bazarer och hvad allt det kan vara, som sysslolösa människor finna på att fördriva tiden med. Endast ett eller annat »kafferep» eller möjligen en konsert af någon till förtviflan drivnen kringresande artist. Det låter just icke lockande det der, och likväl besökes anstalten af bortåt tusen personer om året, och, märk väl, af dem är det ett stort antal, som återkommer år efter år. I första rummet måste detta naturligtvis tillskrivas de öfver all jämförelse utmärkta baden och den höga, friska, för fukt och dimmor fullkomligt fria luften. Men, eget nog, gör äfven lifvet här på platsen sitt till. Med frånvaron af alla de der nöjena försvinna äfven lyx och tvång, hvar och en kläder, sig hur enkelt han behagar, lever ogeradt och lugnt samt, framför allt, hvilat sig och hemtar krafter. Man promenerar i den vackra parken eller på berget, man språkar, äter och sköter sig efter egen smak. Det har mycket talats om den religiösa prägel, som hvilat öfver Mössebergs badinrättning, och visst är, att den, som känner sig dragen åt detta håll, här träffar många meningsfränder, men någon propaganda bedrifves här ej på minsta sätt, utan gör hvar och en som han behagar. Hvad som väl ej kan bestridas är, att man, efter en på detta lugna sätt tillbringad sommar, finner sig bättre beredd att återtaga vinterns strapser, än om man äfven under hvilotiden arbetat ut sig, låt vara i nöjets tjänst.

Och nu lemna vi vår behagliga plats, sedan vi kastat en sista blick på den vackra anläggningen med sin vattenkonst midt framför och de båda svandammarne på sidorna, olika många andra sådana, derigenom att de verkligen äro »befolkade» med svanor.

Från stora byggnadens baksida utskjuter den äfven till hönesal begagnade brunssalongen, der alla sorters helsovatten tillhandahållas, och strax derinvid är apoteket beläget med första biträdande läkarens arbetsrum. Ett stycke åt sidan ligger en villa, som inrymmer öfverläkarens mottagningsrum med sin stora, ehuru ofta otillräckliga väntsal, gymnastik m. m. Och så gifva vi oss utaf uppför backen.

»Hvad är det der? Något gammalt fästningsverk, kanske från Albrekts af Mecklenburg tid, då han huserade här på bergsslutningen?» Nej alldeles så märkvärdigt är det ej, men märkvärdigt är det: ett solbadhus, der man kan få bada sig i solen efter konstens alla regler. Och der något högre upp ha vi »paviljongen», der kafferepen afdrickas och man rumlar på so-lavatten och — saft. Och så börjar trappornas region. Men vi kunna ju taga dem på nedvägen och nu i stället sätta oss upp i det nätta ponny-ekipaget, som på slingervägar för oss till bergets platå. Här äro vi nu modiga elfva hundra fot öfver hafvet. Var god observera utsigten! Stortardt, icke sant? Om vi gå dit bort, kunna vi se Kinekulle, Billingen, Hornborgasjön, Axevall och, om vi gå ännu en bit, Skara till och med. Och hvilken luft! Hur frisk och ren! Och minsann sprida ej de halfvuxna barrträden en ganska stark skogsluft. Der i sanatoriet slå vi oss ned och dricka ett glas nysylad mjölk att laska oss med efter ansträngningen. Är här icke bra skönt? För resten kan ni få bo här uppe på höjden, ty här finnas i sanatorie-byggningen två eller tre rum till uthyrning. Se, hvilket löfhaft här nedanför, och hur täckt de spridda villorna titta fram. Man kan ej undgå en frestelse att åtminstone för någon tid uppslä sina bopålar i denna härliga natur.

Men kostnaden? Ja, för att fullständiga det hela skall man väl tala något derom. Priset på rum är vanligen 1 kr. om dagen, stundom något högre, och för dem, som så önska, ända ned till 40 å 50 öre, allt efter rummens storlek och belägenhet. Önskas en extra bädd, betalas den med 1,50 i veckan. Detta med uppässning och sängkläder, utom linne. Kurplatsafgiften är 5 kr. i veckan, och baden betalas för samma tid med 6,50. För familjer modifieras dock dessa afgifter. Läkarevården är fri. Elekicitet, massage o. d. betalas efter särskild taxa.

För dem, som önska hafva eget hushåll, äro matvaror af alla slag lätta att erhålla, såväl vid sjelfva badorten som ock vid Ranten och den, en fjerdels timmas väg derifrån belägna, Falköpings stad. Och detta tror jag vara allt, som nu behöfver sägas. Skulle ni på allvar tänka på, att sjelf försvira er, om huruvida min beskrifning är efter naturen, och då önskar närmare upplysningar, erhållas sådana

i en af doktor Torstenson utgifven bok, »Från Mösseberg», samt genom årets program, hvilket säkerligen fås på requisition hos badanstaltens kamrer.

Och kommer ni dit i sommar och ej har funnit mitt prat allt för odrägligt, så kan det ju hända, att vi träffas, ty jag kommer bestämdt att vara der.

Ett storstadsbarn.

Berättelse för Idun

af Johan Nordling.

(Forts.)

VIII.

Katastrof.

Det var i början af september, och höstens spår började redan göra sig märkbara. I Kungsträdgården stodo visserligen ännu blomsterparterrerna i färgrik och ymnig prakt; de stolta solrosorna sträckte sina långa halsar upp ur bädden af dahlier och af violetta och röda astrar; deras skinande runda ansigten började redan fåras en smula i fröbildningen, men likt gamla koketter vredo de dem lika käckt rundt efter solen, så att den riktigt skulle lysa skröpligheten upp i dagen.

Lindarne efter alléerna hade fått smaka på de första frostnätternas isiga kyss, så att bladen skiftade röda och gula i skrikande nyanser, som gåfvo hela vegetationens hösttoalett en viss glädlig brokighet.

Staden började på nytt befolkas. Hr Stockholm flyttade in från sommarnöjet, in till det trägna vinterarbetet på kontoret eller embetsrummet, hvilket snart skulle taga vid. Ångbåtarna ute från skärgården voro öfverfyllda af flyttningsbråte, och nere vid Blasieholmskajen restes formliga barrikader af sängar, brödlävar, blomsterbord, ölkorgar och köttinor.

Luften om dagarne var dock fortfarande ganska ljum och behaglig, så att ännu kunde man väl hålla ut på landstället en tid, tyckte de mest landtlifskäre. Och de stannade.

Till dessa, som ej gjorde sig brådtom, hörde ock herrskapet på Klaraborg. Fastän de flesta villorna i grannskapet redan sågo helt vintertomma och öfvergifna ut med sina tillbommade fönsterluckor och nakna verandor, sväfvade den blågula flaggan högt och gladt på sin stång öfver den Ritterska villans skiffertak, och de hvita gardinerna på Klaras veranda lyste så bländande nya i solskenet, som om de hade satts upp den dag i går.

Så var det ock en festedag på Klaraborg i dag, så midt i veckan det var, annars hade helt säkert icke flaggan varit hissad. Man väntade en gäst dit ut, en kär gäst, som visserligen ej varit derifrån i mer än fem eller sex veckor; dock tyckte både Klara och brodern, att det var en oändlighet, som förflutit, sedan Ruth så plötsligt lemnat dem. Ty det hade legat mycken sorg, mycket lidande och mycken fruktan emellan den stunden och denna. Och tunga dagar bli långa dagar.

* * *

Så fort Klara hade mottagit Ruths långa bref med den smärtsamma bikten, den tåruppfyllda berättelsen om ett ödelagdt lif, och sjelf hunnit taga del af detsamma, lemnade hon det, med ögon fuktiga af medkänslans gråt, utan ett ord åt sin broder, som hela tiden under orofull spänning följt det skiftande spelet i hennes ansigte. Karl Vrede ögnade med nervös hastighet igenom raderna; ju längre fram han kom, dess häftigare arbetade hans

bröst; en mörk rodnad, som antog allt djupare färg steg upp på hans panna och i hans ansigte.

Till sist reste han sig häftigt upp och brast ut med en röst, som skälde af harm:

»Den skurken; tänk, hvad hon dock lidit — tänk hvad hon lidit! Nog kände jag godt Kruses uselhet — men till och med detta — att han *misshandlade* henne — — åh, det är för mycket! . . .»

Med sänkt hufvud och mörk blick gick han hastigt några slag fram och åter öfver rummet; så stannar han plötsligt framför systern, som med oroliga blickar följer honom, och säger i en bestämd ton, hvilken ej tillåter någon motsägelse:

»Vi måste genast fara in till staden, du och jag. Din man kan ju ej ha stort intresse af detta, och han har sina sysslor, som binda honom. Men du, som är hennes väninna, och jag, som — — Ja, emellertid, något måste vi genast göra. Denna tvära avslutning på brevet, denna främmande stil på kuvertet, jag vet ej, hur man skall förklara det? Kanske har hon blifvit plötsligt sjuk eller så . . .»

Och så foro de med första båt.

Främst af allt gällde nu att få upplysning om Ruths bostad; de togo en droska och började en forskningsresa från hotell till hotell genom den stora staden. På något af de mera betydande fanns hon ej; nå ja, det var ju ock naturligt, att hon sökt något mindre och stillsammare, der hon lättare kunde undgå en plågsam nyfikenhet och finna lugn.

Sedan de i all hast rekreerat sig med en enkel middag, satte de sig upp på nytt och fortsatte rondan. Det var ett styft stycke arbete. Vid hvart och hvartannat gathörn sprang Karl Vrede ur vagnen och så in att examinera portieren.

Det var ej nog att fråga efter fru Kruses namn, ty han förutsatte möjligheten, att hon uppgifvit något diktadt, utan han måste anställa ett formligt, uttömmande förhör på hvarje ställe, dit de kommo.

Men beständigt, när han vände åter till Klara och vagnen, kunde hon utan onödiga frågor läsa samma: »*intet, rakt intet*» i hans allt mer missmodiga ansigte.

Det led redan hastigt mot qvällen, och ännu hade de ej funnit det ringaste spår. Alla tänkbara ställen på Norr voro undersökta, de hade gjort en tur till de rimliga inom Staden. De voro båda nästan uppgifna af trötthet, och Karl hade blifvit allt mera fåordig och mörk.

»Ja, du förmår väl inte mera i dag», frågade han till sist systern, när de för hundra gången stodo tveksamma, hvart de på nytt skulle vända sig.

Klara suckade trött.

»Om det endast ledde till något resultat, skulle jag nog . . .»

»Vi skola endast göra ännu ett försök, och sedan sluta vi för i dag. Man har upplyst mig, att på Söder egentligen endast finnes ett litet hotell, der vi kunna ha skäl att söka. Vi fara dit.»

Trött tillbakalutad mot vagnens dynor satt Klara väntande utanför hotellets port. Hon följde med likgiltiga blickar den rörliga Götgatans lif. Det brusande, monotona sorlet omkring henne verkade nästan söfvlans på hennes uttröttade nerver. Det var förfärligt, hvad Karl dröjde länge här inne! Men han fann nog *intet*, åh nej — *intet* — *intet* — —

Hon spratt upp, vid att brodern lade sin hand på hennes arm.

»Du sofver visst, stackars syster», sade han med ett sorgset småleende, »ja, jag dröjde länge. Men nu skall du få höra, nu — har jag funnit henne!»

»Verkligen!» Hon reser sig spänstigt upp i vagnen, den sena framgången ger nya krafter. »Hvar? Här? Svvara mig då — Karl!»

Hon var redan ur vagnen. Han tog hennes arm och gick långsamt framåt efter trottoaren.

»Du skall få höra, hvad flickan berättat på hotellet. Ruth har jag ännu ej sett. Jag vill, att du först skall göra det. — Ruth finnes der, fastän hon uppgifvit ett diktadt namn. Omständigheter, beskrifning — allt stämmer. Ja, och dertill brevet som drifvit oss hit.

I går afton hade hon kommit och beställt rum. Utan bagage, hvilket väckte värdfolkets uppmärksamhet. Men hon sade, att det blifvit försenadt och skulle komma, samt betalade rummet i förskott.

Hon föreföll dem mycket blek och medtagen, nästan upprörd, kanske sjuk. Hon hvilade först ett par timmar på soffan, men begärde sedan, sent på qvällen, papper och bläck och satte sig att skriva. Detta drog mycket långt ut på tiden, och den uppassande tjenstflickan, som ett par gånger tittade in i rummet, gick till sist, på Ruths egen begäran, och lade sig.

Tidigt på morgonen, när de knackade på hennes dörr, förskräcktes de af att ej få svar. Dörren öppnades. På golfvet framför skrifbordet låg Ruth, medvetslös. Det oafslutade brevet fanns ännu på bordet, och ljuset i staken var helt och hållet nedbrändt.

De lyfte henne upp i sängen och fingo bud efter en läkare. Medan de baddade hennes tinningar med vatten och is, kom hon åter till lif och började tala, osammanhängande, i yrsel. Hon hade våldsamma febersyner, och kastade sig förfärad af och an i sängen, medan hennes läppar mumlade om blodssyner och mord.

Läkaren kom och förklarade, att någon häftig själsskakning framkallat en plötsligt utbrytande nervfeber, och att från denna förskrefvo sig hallucinationerna.

Under lämplig behandling blef hon fram på förmiddagen lugnare och talade då, fortfarande utan sammanhang, om ett bref — och så ditt namn — och så brevet — och åter du — — och läkaren kom så till sist under fund med, hvart det oafslutade brevet var ämnadt. Förseglar det och sänder det med särskildt bud till första Vaxholmsbåt.

Men han glömmar, kan du tänka dig, af rent förbiseende i brådskan att utsätta afsändningsadress! Vi hade annars varit här sex timmar tidigare.»

Klara formligen slukar orden från hans läppar.

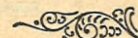
»Hur är det med henne nu? Är hon bättre? Har du sett henne? Har du träffat läkaren?» — en hel ström af brådskande frågor afbryter till sist hans tal.

»Ja, läkaren är just nu der. Han vill ej, att jag nu skall gå in, utan anser det bättre, att du gör det, som är hennes väninna. Hon yrar för öfrigt fortfarande och känner helt säkert ej igen dig.»

(Forts.)

Det strängt anlitate utrymmet nödgar oss för dagen att starkt knappa in på de smala spalternas område, men lofva vi att med första gifva full ersättning.

Observera!

Att alla äkta "La Gracieuse" äro försedda med nedanstående stämpel:

Alla fördelar framför andra sorter!

Allmänt erkändt bästa

"Snörlif" "La Gracieuse"

såväl i höga som låga former, finnes endast att erhålla hos

Henric Labatt,

Kongl. Hofleverantör,
27 Drottninggatan 27
Stockholm.

Obs.! Tillsändes, om livvidden uppgifves i centimeter eller decimaltum.

Obs.! Order mottagas äfven genom Iduns Uträkningsbyrå, Stockholm.

[282]

Läkareråd.

Lässa. Är er mor gammal, gör hon klokt uti att låta bli dessa bad. Närmare kunna vi ej yttra oss om saken med ledning blott af de upplysningar, som lemnats.

Greta. Se svar till A. T. i n:r 22.
Bekymrad moder. Troligen beror magåkomman på den olämpliga dieten. För ett tre månaders barn är denna blandning alldeles för stark. Mjölken — som alltid måste kokas upp — bör blandas med något mindre än lika delar vatten (kokt), t. ex. 5 delar mjölk på 4 delar vatten, deraf 1 del Carlsbadervatten. Ingen annan föda bör användas. — Den omskrifna kuren kan ni försöka till hvad kraft och verkan den hafva kan.

Sudorus. Se svar till Vera i n:r 7. Byt om strumpor två gånger dagligen. Begagna aldrig samma skodon två dagar å rad.
Susanna. 1) Nej; men den måste aftorkas före begagnandet. 2) Beror naturligtvis på, hvad det är för slags cystas.

Anna —ss—. Dylka bad serveras väl vid Loka, Norrtelge, Strömstad m. fl. kurorter. Möjligt är, att andra bad passa er bättre än dessa. I alla händelser bör ni naturligtvis först rådfråga läkaren.

Anna. Tvätta hufvudet grundligt hvar annan qväll med grönsåpa och varmt vatten samt ingnid efter aftorkning *salicylofa* (2 %). Ni måste fortsätta mycket länge med denna behandling. — Se svar till Ingeborg i n:r 19.
Skänving. Som vi utan undersökning ej kunna känna orsaken till det som inträffat och följaktligen ej heller kunna säga er de af orsaken beroende försigtighetsåttén, och hur ni bör förhålla er i öfrigt, så råda vi er att med första vända er till kompetent läkare för inhämtande af nödiga upplysningar.

D:r —d.

Frågor.

N:r 131. Frågas om någon af Iduns läsarinna ville vara god upplysa, hvad slags lera som användes till modellering, och hvarifrån man kan få sådan?
Nybjörjare.

N:r 132. En af Iduns läsarinna beder, att någon ville vara af den godheten upplysa, om hvad som fordras för att blifva inskrifven i postverket, samt till hvem eller hvart man i så fall bör vända sig.
Maria E.

N:r 133. Vore tacksam, om någon ville upplysa, om det finnes någon slags billigt gult tyg (ej för ljusst), passande till gardiner med risgångs-spetsar. Hvar kan det erhållas? Och hvad kostar det?
Kerstin.

N:r 134. Anna frågar, om någon af Iduns läsarinna kan upplysa om bästa sättet att konservera smultron.

N:r 135. Om någon af Iduns många hjälpsamma läsarinna ville upplysa mig om någon eller några praktiska hushållskolor och uppe deras adress, vore jag mycket tacksam.
Maria.

N:r 136. Vill någon af Iduns läsarinna godhetsfullt upplysa mig om bästa sättet att borttaga kaffeäckar på silkesammet?
Fm Anna.

N:r 137. Skulle någon af Iduns läsarinna godhetsfullt vilja underrätta mig, hur man tvättar ljusa plymer?
Pirre.

N:r 138. Skulle någon af Iduns läsarinna vilja förhjälpa mig till något vackert, men ej allt för arbetsamt, broderimönster till finare lakan och motsvarande till kuddar jemte ett mindre vanligt, men prydligt mönster till täckstickning, vore jag särdeles tacksam.
Louise.

N:r 139. Finnes något enkelt och bra sätt att färga eller bleka en hvit halmhatt, som blifvit gul?
Louise.

N:r 140. Hur skall jag kunna få bort fläckar ur en mossgrön regnkappa (af hellylle), så att det inte blir några märken efter dem.
Louise.

N:r 141. Finnes något bepröfvadt medel mot *skrifvare-sjuka*, och i så fall hvilket?
Maria.

Svar.

N:r 75. Ehuru jag icke kan skryta af någon rik erfarenhet vid väljandet af förströrelse-läsning åt unga flickor, ville jag dock äfven söka hjälpa »Maria» en smula. Af de, af ? samt K & A föreslagna böckerna, skulle jag varmast vilja rekommendera »Doctor Draytons lärjungar», bäst passande för åldern 15, 16, samt Louise Alcotts friska, liffulla små berättelser, hvilka alltid varit mina synnerliga favoriter, och »Berättelser» af J. — Välj alltid icke blott sunda och goda böcker, utan äfven sök sådana, som äro glada, friska och naturliga, hvilka alltid göra godt, samt biografier öfver män och kvinnor samt resebeskrifningar, hvilka båda slag af böcker dock alltid böra vara lättlästa och underhållande. Spara obetingadt Heimburg och Marlitt till det 18:de året och välj af dessa endast det bästa. Välj i stället några af Dickens mest tilltalande böcker, hvilka bäst egna sig att läsas högt — jag ville föreslå, t. ex.: »David Copperfield», »Dombey och Son», »Julhistorier». Af andra böcker rekommenderar jag, för åldern 15, 16: »Silfverskriddkorna» af M. Mapes Dodge, »Läsning för unga flickor», en samling af böcker, »En ungs flickas dagbok», af E. de Pressencé, samt senare: »Utkastad i världen» af Hector Malot, »Dröm och verklighet» af Marie, »Lajla» af Fries, »Under läs och bom», »Resan till Belgien», och »Resan till Konstantinopel» af Reuter. Naturligtvis måste dock hänsyn tagas till den läsandes karaktär, lynne och förmåga att förstå det lästa för att rätt kunna välja det bäst passande.

N:r 77. Visserligen har Signe redan fått åtskilliga musikaller sig föreslagna, men jag vågar ändock gifva henne ett par råd dertill, i fall att hennes smak vore mera lik min än de förra svarandens, hvilka smak jag icke kan helt dela. Mina favoritkompositioner äro: »Preludes» och »Nocturnes» af Chopin, »Aus dem Volksleben» af Grieg, »Impromptu» op. 90, n:r 3, af Schubert, »La fileuse» af Raff, »Dagrar och skuggor» af R. Andersson, »8 Pianofortestücke» op. 31, af Waldemar Bargiel, »Kinderscenen» af Schumann, »Legende» af Wieniawski, »Chanson sans paroles» af Tschaiikowsky, »Im Walde» af Heller, samt — något lättare: »Wanderbilder» af Jensen, »Serenata» af Moscovsky, »Til Seters», vals af Svendsen, »Paul & Virginie» af Masset.
Aurora.

Innehållsförteckning:

Ett underbart land; fragment af en otröckt reseskildring skänkt åt *Ans. III.* — Gamla bref; dikt af *Klippans son.* — En lektion. — Litet gammalmodigt prat om huslighet; af *H-g.* — Från våra badorter: V. Mössebergs kallvattenkuranstalt; af *G-s.* (Hedersamt omnämnd vill Iduns femte prästförel.) — Ett storstadsbarn; berättelse för Idun af *Johan Nordling.* (Forts.)

Läkareråd. — Frågor. — Svar.

Annonser.

LEDIGA PLATSER.

I undertecknads hem, beläget i mellersta Sveriges bergslag, önskas en lärarinna, kunnig att undervisa i de ämnen, som läsas i elementarläroverkens andra klass. Hon bör dessutom vara musikalisk samt villig att på lediga stunder hjälpa matmodern med hushållsgöromål. Ansökningar böra åtföljas af referenser.

Gust. Nauckhoff,
Adr.: Grängesberg.

[288]

Att undervisa mindre barn finnes plats för en anspråklös, barnkär lärarinna. Ansökningar adresseras: Fru E. Pripp, Tiarp, Halmstad.

[277]

PLATSSÖKANDE.

En ung, bättre flicka med flerårig vana vid handel samt kunnig i bokföring önskar till den 1 okt. plats som kassörska eller kontorsbiträde. Den sökande innehar kassörskepl. men önskar göra ombyte. Ref. härå torde godhetsfullt sända svar märkt »E. 22 år», Upsala, p. r.

[291]

En ung flicka

önskar plats till hösten för att undervisa mindre barn i vanliga skolämnen och musik samt hjälpa till med förefallande göromål. På lön fastes mindre afseende. Svar torde sändas till »S. E. E.», Edane, Vermland.

[286]

Nu eller till hösten önskar en anspråklös flicka plats i familj för att biträda med husliga göromål, sömnad m. m. Pretentionerna små. Rekommendationer finnas. Svar till »24 år», Filipstad.

[287]

En mycket barnkär flicka önskar plats i någon god familj i Stockholm att efterse barnen, eller ock i någon finare handel, hvori sökanden eger flerårig vana. Betyg finnas. Svar märkt »Platsombyte» afvaktas inom 14 dagar å Iduns byrå.

[290]

En anspråklös, huslig, bättre 20-årig flicka önskar plats i någon aktningvärd familj som lärarinna för mindre barn eller sällskap åt frun i huset jemte biträde i der förekommande göromål. Goda betyg och rekommendationer presteras. Svar till »Esther» torde sändas till denna tidnings byrå.

[292]

En tjuvårig flicka, som genomgått fullständigt elementarläroverk för flickor och eger vana vid undervisning, önskar plats i bättre familj såsom lärarinna; och då den sökande är förlovad, ville hon äfven emellanåt deltaga i husliga göromål. Närmare underrettelse meddelas af fru A. Lindencrona, Linköping.

[270]

Ett bättre, stadgadt fruntimmer, som genom sin broders död (hvars hus hon förestått) blifvit utan sysselsättning, önskar sig plats till hösten som värddinna eller hjälp i familj. Van vid ordning och sparsamhet, kunnig i sömnad. Svar torde inlemnas till »S. E.», Iduns byrå.

[271]

DIVERSE.

Doktor A. Afzelius

Lilla Vattugatan 24.

Behandlar företrädesvis mag- och hudsjukdomar.

Praktiserar 1 juni—1 sept. vid Hjo vattenkuranstalt.

[153]

Doktor Carl Flensburg

14 Lilla Vattugatan 14.

Hvardagar 1/23—1/4. Helgdagar 10—11. Behandlar företrädesvis Barnsjukdomar.

[34]

Tandläkaren

Constance Elbe,

Humlegårdsgatan 8, 2 tr.

Rådfrågningstid 1—2.

[120]

Doktor C. D. Josephson

Hötorget 11, 1 tr.,

Hvardagar 2—3. Helgdagar 10—11.

Allm. telef. 69 10.

Fruntimmerssjukdomar, Förlossningar.

[133]

Iduns Uträttningsbyrå

ombesörjer genom fullt kompetenta personer uppköp i alla möjliga branscher gratis åt Iduns och Skandinavisk Modetidnings abonnenter och för uppdrag åt andra mot en obetydlig ersättning. Alla saker skickas mot efterkraf och få returneras (dock genast) mot fraktkostnader. Dubbelt porto torde medsändas. [241]

Med. D:r ERNST SALÉN, Ögonläkare.

Bostad: Stora Vattugatan 2.
Mottagning: helgfria dagar kl.
10—12 f. m.

Tandläkaren Adolf Hörnström

20 Regeringsgatan 20.
Mottagningstid helgfria dagar 10—2
och 4—6 e. m.
OBS! Verkställer allt, som hör till
tandläkarekonsten. [240]

ROLAND MARTIN Tandläkare

Vasagatan 10, Stockholm,
snedt emot Centralstationen. [243]

Snörlifvet "LA SYLFIDE"

Det bästa hit-
tills kända, som
gerskönaste figur
med nästan in-
gen snörning och
finnes i såväl hö-
ga som låga for-
mer att erhålla
hos
Jansson & Co,
6 Hötorget 6.
Obs. Hemsän-
des om lifvidden
uppgifves. [294]

Kom och profva
vårt ångrostade och malda **Hus-
hållskaffe** à 95 öre pr $\frac{1}{2}$ kilogram
= 80 öre pr skålp. Beredt af prima
Java eger det en fin och angenäm
smak, är helsosammare än vanligt kaffe
samt medför genom sin dryghet ytterst
stor besparing.

Stockholms Kaffeaktiebolag.
N:r 4 Klara Östra Kyrkogata N:r 4.
Allm. Telefon 244. [285]

Intubi-Kaffe

är det erkänt bästa, billigaste och
helsosammaste kaffesurrogat. Finnes i
hvarje väl fournerad specierhandel i
Stockholm och landsorten samt i parti
och minut hos

Stockholms Kaffeaktiebolag.
[284]

Sill För dem, som önska god sill, re-
kommenderas vår utmärkt goda
Norska Istersill. Försäljes i
 $\frac{1}{12}$, $\frac{1}{6}$, $\frac{1}{4}$ och $\frac{1}{2}$ tunnor till billi-
gaste priser. 1 kilo kostar endast 25
öre. Äfven finnas **1:ma Castlebay De-
likatess-Sill** samt **iskällarsaltad**
färsk och rökt **Lax** hos
Wirén & C:o,
2 Skräddaregränd 2.
Telefon 396 och 2259. [294] **Lax**

En ung, bildad flicka önskar till hö-
sten plats i familj för att gå frun till
handa. På lön göres intet afseende.
Goda rekommendationer kunna erhål-
las. Svar under adress: 18 år, Kors-
berga, H. S. J. [279]

Hos **Looström & Komp.** i
Stockholm och öfriga bokhandlare
ha i dessa dagar utkommit följande
romaner till nedsatta, ytterst
billiga priser:

Ungdom

Berättelser af Arne Garborg,
öfversättning från norsk bydemål
af **Geijerstam.**

248 sid. Pris: 1 kr. 25 öre.

APRIL

Roman af Ernst Lundqvist.
346 sid. Pris: 1 kr. 50 öre.

Ur Tvänne Verldar

Roman af Emilie Lundberg.
366 sid. Pris: 1 kr. 50 öre.

Fyratio Ljugare

och
Andra Lögner

Sorglustiga Humoresker
af **Geo W. Peck,**
förf. till »Tjuftpojkestreck» och »Bill Nye».
Med 7 illustrationer.

227 sid. Pris: 1 kr. 25 öre.

NEERA

FARVÄL

Öfversättning från italienskan
af E. af D.

110 sid. Pris: 75 öre.

KOMEDIANTEN

Skildringar ur Teaterlivet
af **Magnus Ringh,**
förf. till »Bakom Kulisserna».

198 sid. Pris: 1 kr.

Bakom Kulisserna

Minnen och anteckningar
från Teatern
af **Magnus Ringh.**

223 sid. Pris: 1 kr. 25 öre.

Valda

Humoristiska och Poetiska

SKRIFTER

af **Lorenzo Hammarsköld.**
Med lefnadsteckning och porträtt
utgifna af **Börje Norling.**

350 sid. Pris: 1 kr. 25 öre.

KLARA MILITSCH

Novell af **Iwan Turgénjew,**
öfversättning af E.—z.

104 sid. Pris: 50 öre.

Malombra

En ung qvinnas lefnadssaga
Roman af **Ant. Fogazzaro**
förf. till »Daniel Cortis».

Autoriserad öfversättning fr. Italien-
ska originalets tredje upplaga
af E. af D.

523 sid. Pris: 2 kr.

HJALMAR PETERSON & C:is

patenterade

KONGO-STOL

(beqväm, portativ, solid, snygg och
billig) erhålles mot 3 kr. jernvägs-
efterkraf.

Vår **Nya Fällstol**, som äfven kan
begagnas såsom **Fätölj, Chäslong** och
Säng, erhålles fraktfritt mot 10 kr.
jernvägs efterkraf från **Hjalmar Pe-
tersson & C:is Bokhandel, Karl-
stad.**

Beskrifningar och teckningar öfver
stolarne sändas gratis. [266]

1888

års gång af

IDUN

fr. o. m. n:r 11 t. o. m. n:r 52
eller mer än tre kvartal
(Obs! I n:r 11 börjar den längre
följetongen, hvadan intet af
den samma går bort.)

säljes oinb. för 1 kr. 50 öre,
med lösa permar för 2 kr. 50 öre
samt kan användas som en
synnerligen lämplig

present

vänner och väninnor emellan.
Efter till Redaktionen af Idun
ingången requisition sändes årgången
mot efterkraf med tillagd porto.]

1888

GUSTAF HOLMBLOM

KAPP-FABRIK

38 Vesterlånggatan 38

Nedra botten, 1 o. 2 tr. upp. [207]

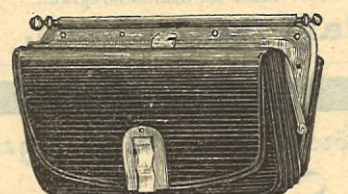
Otto Elmgren,

Vesterlånggatan 66, Stockholm,
emottager ull, gammalt ylle och upp-
repadt silke till spinning, väfning (för
hand) samt schal- och filtberedning.

Hos mig spunnet »upprepgarn» är
bevisligen det bästa och vackraste, som
kan erhållas, hvarförutom spånadslönen
är den billigaste i Stockholm. [293]

Ingen kan låta bli

att köpa den praktiska, e'eganta, starka,
prisbilliga och af skinn tillverkade, med
4 större och 1 mindre rum försedda

Finspongportmonäen,

som jag härmed erbjuder den ärade
allmänheten, ty ofvannämde portmonä
har den egenskapen, att den, som en
gång får se den, ovilkorligen vill bli
egare af en dylik, helst då priset är så
oerhördt billigt som **2 kr. 25 öre**
pr st.

[283] **JOHN FRÖBERG, Finspong.**

Billiga lektioner lemnas af un-
derstecknad i franska, tyska och
engelska språkens så väl talande
som skrivande samt åt nybörjare
äfven i latin. Referenser i Wallinska
skolan. **Jetta Westerlind,**
Floragatan 10, 3 tr.

[116] Träffas kl. 1/4—6 e. m.

Husmödrar!

Försök **Th. Winborg & C:is**
i Stockholm tillverkningar af

**Concentrerad
Ättika**
på flaskor för ut-
spädning.

Senap,
blandad efter engelsk
och fransysk smak,
flere sorter.

Beefsteaksauce.
Soja,
flere gånger pris-
belönade och fullt
jemförliga med de

bästa utländska fabrikat. Tillhanda-
hållas hos Hrr specierhandlare. [95]

Pianomagasin.

Flyglar, Pianinos, Tafflar och
Orglar från in- och utländska utmärkta
Fabriker till de billigaste priser.
För instrumentens bestånd ansvaras.

Äldre Pianos tagas i utbyte.
OBS. Ständigt lager af **Flyglar**
från **Blüthner** och **Pianinos** från **G.
Schwechters** berömda fabriker.

GUST. PETERSSON & Komp.,
38 Regeringsgatan 38.

Flyglar, Tafflar och Pianinos
från **J. G. Malmsjö.** [85]

J. G. Hammars

Lampkök.

Stor värmeformåga.
Brinna luftfritt.
Brilljant belysning.

Pris: enkla med en
veke 4 à 6 kr., extra
solida 8 kr., med två
vekar 12 kr. och med
tre vekar 18 kr.

Fullkomlig belägenhet
garanteras hvarje
köpare. [226]
J. G. HAMMAR,
30 Malmsteknadsgränd

En barnkär lärarinna

med flerårig vana vid undervisning,
lust och fallenhet derför, beder om an-
visning på en ort, der tillräckligt antal
elever, för bildande af privatskola,
kunde påräknas. Sökande har genom-
gått elementarläroverk, är kunnig och
händig i flere slags handarbeten och
eger utmärkta rekommendationer. Gu-
vernantsplats antages. Svar till »Barn-
vän», Ulricehamn, p. r. [289]

Smedman d. äldres Handels-Skola

Stortorget n:r 16

Stockholm.

Allm. Telef. 21 77.

Undervisning i alla kontors-
ämnen och levande språk.

Anmälningstid kl. 10—2.

Obs. Å bref anhålles om full-
ständig adress. [274]

I alla boklädor
Förslag af R. Blandel & Co.,
Stockhol
• **Det passar sig inte.** Handledning i god ton för att undvika misstag i dräkt, uttrycksätt och uppförande. **Klotband 1 kr.**
• **Qvinnans lycka.** En gåfva på lefnadsvägen af **Anny Wothe.** Häft. 80 öre; klotband 1 kr. 25 öre.
[174]

LEVERIN & C:o
61 Drottninggatan 61
3 tr. upp
få härmed rekommendera sin nya, tidsenliga

FOTOGRAFI-ATELIER

All slags
Fotografering
utföres omsorgsfullt
enligt nutidens fordringar.
Med största högaktning

LEVERIN & C:o

KOSTA MAGASIN
24 24
REGERINGSGATAN

Glas- & Porslinsserveriser,
Fönsterglas, svenskt och belgiskt af alla dimensioner,
Spejlglas,
Folieradt och ofolieradt glas till butikfönster,
Zinkhinkar och Baljor, Blomkrukor, ett större sortiment,
Vaser och Lyxartiklar m.m. säljas billigast

24 Regeringsgatan 24. **G. Johanson.**

SUCHARD.
17 Guld- och Silfvermedaljer. **Suchard's Chocolat.**
Erkänd utmärkt kvalitet.
Samtliga Suchard's Chocolader äro garanterade ren Cacao och socker utan tillsats.
Suchard's Praliner, Gianduja, Capsules, Noisettes, Nougatines och andra dessertchocolader rekommenderas.
Suchard's Cacaopulver,
Cacao Soluble, ett rent lösligt pulver i bleckburkar på $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ och $\frac{1}{8}$ kilo, är drygt, välsmakande och närande. Af Suchard's Cacaopulver får man 100 koppar på $\frac{1}{2}$ kilo. [21]

SUCHARD.

[262]

Nyhet för damer.
Glacéhandskar:
4 knappar, breda silkessömmar kr. 1: 50
5 snörknäppen, d:o d:o kr. 2:—
6-knapps Mousquetaires kr. 2:—

Obs. Som dessa handskar äro af bästa kvalitet går jag i ansvar för hvarje par, som köpes i mina butiker:
Östermalm: 29 Humlegårdsgatan 29,
Söder: 24 Södermalmstorg 24,
Staden: 45 Vesterlånggatan 45,
Obs. Midt för Skräddaregränd.

Carl Malmberg.

Landsortsboar.

Undertecknad åtager sig uträttandet af hvarjehanda uppdrag, såsom uppköp af matvaror och allt som hörer till fruntimmers- och barntoiletten, tapisseriarbeten m. m. Profver å tyger anskaffas. Förfärdigandet af klädningar ombesörjes. Samvetsgrant bemötande. Val af goda varor. Der så önskas, sändas varorna mot postförskott eller efterkraf. Provision 3 %, dock intet uppdrag under 50 öre. Postadress: Engelbrektsgränd 31 A. Telegrafadress: Ströms; Stockholm. **Maria Ström,** född **Klockhoff.**

[126]

Försäkrings-Aktiebolaget
Skandia
Stockholm
Hufvudkontor: **Fredsgatan 18.**

[20]

E. J. ANDERSSONS
PIANOLAGER
Försäljning och Uthyrning
Mästersamuelsgatan 26, Stockholm. [41]

Tvättinrättningen
55 Nybrogatan. **BILLIGA PRISER.** Nybrogatan 55.
Obs! Tvätt utföres äfven af härv. ordentliga tvätterskor, hemtas och hemsändes, då adress uppgifves pr telefon 4390 eller pr post. [37]

40 Drottninggatan 40
Utställning af
Svenska Stickmaskiner
af **J. E. Eriksons Mek. Verkst.-Aktie-Bolags** tillverkning, Stockholm.

Å dessa stickmaskiner kan tillverkas: gardiner, stramaljer, filtar, pläder, täcken, öfverkast, dukar, mattor, möbelyg, dam- och herrvästar, kalsonger, kjolar, tröjor, strumpor, damasker, vantar, mössor, öfverkläder, kappor, goss- och flickkläder, schalar, teaterkappor samt hundratals andra artiklar, som man af ylle eller bomull behöfver i hemmet.
Maskinerna tillverkas af bästa svenska materiel, äro enkla, lättskötta och eleganta samt taga, med bord, ej större plats än en vanlig familjesymaskin.
Köpare af stickmaskiner erhålla gratis den undervisning, som erfordras för de olika arbetenas förfärdigande.
Af förbättringarna vilja vi särskildt nämna systemet för plaggens fasonering, hvarigenom all räkning vid stickningen borttages.
Ett rikhaltigt lager af sådana artiklar, som tillverkats på dessa stickmaskiner, är ständigt till påseende i utställningslokalen. [136]
Agent för Stockholm och omnejd: handl. **P. Persson,** Drottninggatan 40.

Klädnings-tyger Profver kostnadsfritt. Requisitioner fraktfritt. Obs! Ett album modellsplaner medföljer.
Fr. Marcus, Kongl. Hofleverantör Stockholm. [177]

Limpor.	Spis- och Knäckebröd.	Som margastrar! Beställningar på alla brödsorter, såväl matbröd som kaffebröd, mottagas till försändelse med de resp. ångbåtar, som anlöpa sommarnöjena i Stockholms omnejd. De inom ramen nämnda brödsorterna rekom. särskildt för hållbarhet. C. W. Schumacher, Kgl. Hofleverantör, Stockholm, Norrlandsgatan 17. Allm. Telef. 5600. Bell Telef. 954	Maltose-Pumpnickel.
Preussiska bröd.			Skorpor, många sorter
Ankarstock.			Tébröd. Biscuit.

Obs! i Requiranter böra hålla korrur, som efter tillspälsse återkommas.

Till Utstyrselar!
Sängar och Sängkläder
Täcken och Filtar
Alla sängkläder tillverkas på egen verkstad.
Bolstervar, Täcken och Filtar arsenikfria.
Beställningar emottagas och utföres noggrant.
Låga bestämda priser!
Prisuppgifter sändas franko.
K. M. LUNDBERGS Bosättningsmagasin
7. Storkyrkobrinken 7.
STOCKHOLM. [88]